

NORGES LAND OG FOLK

TOPOGRAFISK-STATISTISK BESKREVET

XV

ROMSDALS AMT

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1911

TOPOGRAFISK-STATISTISK

BESKRIVELSE

OVER

ROMSDALS AMT

FØRSTE DEL

DEN ALMINDELIGE DEL

EFTER OFFENTLIG FORANSTALTNING

UDGIVET VED

AMUND HELLAND

1400 s
KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1911

efter andragende fra herredsstyre og ar forbud mod brug af skadelige redskaber paabyde en lokal aarlig eller ugentlig fredningstid, den sidste paa indtil 3 dogn. Saadanne fiskeriregler var ved udgangen at juni 1909 gjældende for alle eller enkelte vandomraader inden efternævnte herreder i Romsdals amt: Vannelven, Rovde, Volden, Sande, Herø, Ulstein, Ørskog, Skodje, Vatne, Borgund (Søndmør), Vestnes, Eid, Grytten, Frænen, Sundalen, Surendalen.

Perleskjøl findes vel i alle vore elve, skriver *Strom*, men sjelden med ret ægte perler. De personer, som for nogle aar siden efter kongelig befaling reiste om i Norge for at søge efter perler i elvene, fandt ingen hos os ret rig paa perler, men gav dog elven i *Hareidsdalen* lov for den bedste.

Jordbrug.

Jordsmon. Det dyrkbare land i amtet har for den aller væsentligste del til undergrund løse materialer, aur, sand og ler. Ved forvitring af bergarterne paa stedet kan vistnok hist og her smaa flekker af græsdekke og dyrkbart jordsmon danne sig, men dette er undtagelse. Der, hvor fjeldet har ligget bart i dagen, udsat for forvitring, er fjeldet enten helt snaut eller mosdækket eller skogdækket.

De almindelige faste bergarter i Romsdals amt, gneis og granit, har sjelden ved sin direkte forvitring paa stedet givet dyrkbart jordsmon. I det store og hele kan det imidlertid siges, at det faste fjeld i amtet ved sin direkte forvitring ikke giver store strækninger med dyrkbart jordsmon.

I enkelte dele af Surendalen og Rindalen, hvor let smulrende skiferbergarter optræder, er der lier, hvor skifer danner undergrunden, og hvor ler med stene er underlag for den dyrkede jord. Gaardene drager sig her opigjennem lierne paa de sider af dalene, hvor skiferbergarter er undergrund.

Olivinstenen i Vannelven forvitrer paa sine steder let til en gul og brun sand; den er delvis skogdækket, ja der gives endog smaa agerflekker med opsmuldret olivinsten som undergrund.

I den nedre del af dalene er det terrassernes aur og sand, tildels ler, som giver jordsmonet, og dette er da muldblandet sand og aur. Ler forekommer i mange dale under sanden og auren i terrasserne, men ofte saa dybt, at den ikke kommer med i jordsmonet, men undertiden er muldholdigt ler jordsmonet ogsaa paa

terrasselandet. Terrassernes sandholdige og aurholdige jord er i det hele skrint, holder daarlig paa gjødselen, trænger derfor megen og hyppig gjødsling, men er ofte god jord for korn, og giver i fjordene tidlig modent korn. Det er dette jordsmon, som er det almindelige i den nederste del af de større dalfører.

I mange herreder ligger gaardene og de dyrkede marker lavere end strandlinjerne. Strandlinjen bliver da grænsen mellem den dyrkede mark og fjeldet, «den gule ager eller den grønne eng mod det mørke fjeld ovenfor». Det dyrkbare jordsmon er lerholdig sand, og aur, og sand og aur blandet med muld.

Paa mange steder i amtet i forskellige høider over havet er lerholdig aur undergrunden for den dyrkede mark. Denne lerholdige aur er vistnok ofte dele af grundmorænerne fra istiden, og naar den ikke er udvasket af elvene, giver den godt jordsmon, men den er tung at rydde, da der er meget sten.

I forskellige høider over havet ligger der ogsaa i dalene udfyldninger af elvene, som giver dyrkbar jord, men det, som har været vasket og bearbejdet af elvene, giver i det hele ikke saa godt jordsmon som den aur, som har ligget forholdsvis uforstyrret, og hvor de lerholdige dele er bevaret, saa de raadnede plantelevninger har faaet tid til i fred at danne et muldholdigt jordsmon.

Saa er der endel gaarde i de trange fjorddale, hvis undergrund er de udkastede løse masser, gruskegler, ejectionskonuser, som de vilde bække har slæbt sammen, hvor de munder i hoveddalen.

Atter andre steder er underlaget for den dyrkede jord skred, hvor sten og muld er kastet sammen paa veien nedover fjeldsiderne. Skredjord ansees for god jord.

Meget store strækninger af amtet bestaar af myr.

Oppe i lierne er der meget ofte god muldholdig, men stenet jord som undergrund for de gaarde, som ligger over den gamle havstand og over elvenes udfyldninger i dalbunden. Nogle gaarde ligger ligetil paa endemoræner med store stene og smaasten og sandholdig aur som undergrund.

Som almindelig regel kan det da siges, at muldholdig sand og aur af forskellig oprindelse er jordsmonet i amtet. Det kan paa den ene side være tilrandede stene med grov sand, sterkt bearbejdede af det rindende vand, og da mindre god jord. Saa kan aur og sand være lerholdig med større mængder af finjord, og bliver da meget bedre jord, naar der er tilstrækkelig muld, og saa er der, skjønt sjeldnere, muldholdigt ler paa ler.

Langs fjordsiderne er der, hvor der overhovedet er en bergfod, der giver plads for dyrkbar jord, oftest muldholdig jord med